

οι φίλοι του μουσείου

Έτος ίδρύσεως 1978

Τεύχος 80 Απρ. Μαΐ. Ιουν. 2005

Τριμηνιαία έκδοση των Φίλων του Μουσείου Γουβανδρή Φυσικής Ιστορίας

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Μέσα μαζικής μεταφοράς

Πώς να πιάω;

... με το αραφάκι μου ή με το λεωφορείο; Πολλά έχουν γραφεί για τα πλεονεκτήματα των μέσων μαζικής μεταφοράς, έναντι του ιδιωτικού αυτοκινήτου. Πλεονεκτήματα που βοηθούν τόσο τον καθένα μας χωριστά (οικονομία, λιγότερο άγχος, κοινωνική ανάμειξη, αξιοποίηση του χρόνου μετάβασης, μείωση του μποτλιγιαρίσματος κ.ά.) όσο και το περιβάλλον (μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, της ηχορύπανσης, της οπτατικής κακοσύνης και συχνά μείωση και του χρόνου μετάβασης, αν συνυπολογίσουμε και το ψάξιμο για χώρο στάθμευσης). Οι Ολυμπιακοί αγώνες μας έδωσαν ένα καλό μάθημα μαζικής μετακίνησης, δυστυχώς όμως, γρήγορα το ξεχάσαμε.

Μεγάλο μέρος αυτού του τεύχους είναι αφιερωμένο στα μέσα μαζικής μεταφοράς. Προσπαθεί να δείξει τα πλεονεκτήματά τους, συμμετέχοντας στην προσπάθεια για καθαρότερη και ομορφότερη πόλη.

Ο συγγραφέας Γιώργος Ιωάννου, όταν τον ρώτησαν αν έχει αυτοκίνητο, απάντησε: Είμαι πολύ μόνος για να βλέπω τον κόσμο πίσω από ένα γυαλί.

A. K.-M.

φωτ. Νίκος Καραγιάννης

Η Μητροπολιτική διαχείριση του

Το κείμενο που ακολουθεί είναι περίληψη της ομιλίας του προέδρου του Συλλόγου Ελλήνων Συγκοινωνιολόγων κ. Πάνου Παπαδάκου, στην εσπερίδα που οργάνωσε το ECO-CITY στις 7/3/05 με θέμα «Αττική: μια περιοχική εθισμένη στη ρύπανση»

Η Ανάγκη Ενιαίας Μητροπολιτικής Συγκοινωνιακής Διαχείρισης

Μία από τις βασικές αιτίες για την αναποτελεσματικότητα των συγκοινωνιακών λύσεων που εφαρμόζονται στην περιοχή της Πρωτεύουσας αποτελεί η πολυαρχία και το πλήθος των εμπλεκόμενων φορέων (ΥΠΕΧΩΔΕ, ΥΜΕ, ΥΔΤ, Νομαρχίες και 104 Δήμοι). Αποτέλεσμα αυτής της **πολυδιάσπασης αρμοδιοτήτων** είναι, οι προσπάθειες που έχουν γίνει μέχρι σήμερα, να μην έχουν καταφέρει να ανακουφίσουν έστω το πρόβλημα.

Γιατί όμως στη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων τον Αύγουστο του 2004, το συγκοινωνιακό, με τα νέα έργα, πέτυχε τόσο καλά; Μήπως επειδή υπήρξε συνεχής συνεργασία και συντονισμός των εμπλεκόμενων φορέων; Δυστυχώς όμως η συνεργασία δεν είχε συνέχεια.

Μάλιστα, λόγω της συνυπευθυνότητας πολλών φορέων και της επικάλυψης αρμοδιοτήτων δεν γίνεται συστηματικός έλεγχος και η έλλειψη συντονισμού δημιουργεί ένα **ιδανικό "άλλοθι"** για την απόκριση των αδυναμιών των εμπλεκόμενων φορέων. Ο Σύλλογος Ελλήνων Συγκοινωνιολόγων εδώ και 25 χρόνια, επισημαίνει την αναγκαιότητα δημιουργίας **Μητροπολιτικού Φορέα Αστικών Συγκοινωνιών, Κυκλοφορίας και Αστικού και Πολεοδομικού Σχεδιασμού**, που πιστεύει ότι θα λύσει το πρόβλημα.

Η πρόταση του Μητροπολιτικού Φορέα είναι κοινά αποδεκτή, όμως ο κάθε εμπλεκόμενος φορέας **ερμηνεύει διαφορετικά** τις αρμοδιότητες και το ρόλο του Φορέα και είτε αρνείται να εκκώρξει αρμοδιότητες που του ανήκουν, είτε διατάζει να αναλάβει νέες αρμοδιότητες. Μάλιστα, είναι εμφανές ότι ο κάθε φορέας επιλέγει και διεκδικεί το ρόλο του συντονιστή αντί του συντονιζόμενου.

Οι Αρμοδιότητες του Μητροπολιτικού Φορέα

Απαιτείται λοιπόν μια **νέα αποτελεσματική, "ελαφριά" και ευέλικτη δομή** Μητροπολιτικού Φορέα, που δεν θα είναι μετεξέλιξη υπάρχοντος φορέα, και δεν θα προσθέσει στο υπάρ-

Οδός Πανεπιστημίου την εποχή της κατασκευής του Μετρό. (φωτ. 2-3: «Και περνούσανε τα τραμ...») Ευώνυμος Οικολογική Βιβλιοθήκη, 2003)

χον πολύπλοκο θεσμικό σύστημα άλλον έναν δυσκίνητο οργανισμό που θα αναζητεί ρόλο.

Οι βασικές του αρμοδιότητες θα πρέπει να είναι:

1. Διαμόρφωση Πολιτικής και Σχεδιασμού
2. Προγραμματισμός των επενδύσεων και καθορισμός προτεραιοτήτων
3. Διαμόρφωση τιμολογιακής πολιτικής για τη χρήση των συγκοινωνιακών συστημάτων (δημόσιες συγκοινωνίες, στάθμευση, τιμολόγηση οδικής υποδομής κλπ)
4. Γενική εποπτεία και έλεγχος της εφαρμογής του σχεδιασμού (υλοποίηση έργων και λειτουργία συστημάτων) με βάση συγκεκριμένες προδιαγραφές και χρονικούς στόχους

Ο Μητροπολιτικός Φορέας αυτός μπορεί και πρέπει να αποτελέσει επίσης **σημείο αναφοράς** για τακτική συνάντηση των εκπροσώπων όλων των εμπλεκόμενων φορέων, έτσι ώστε να εξετάζονται ουσιαστικές λύσεις στα καθημερινά επιμέρους ζητήματα λειτουργίας.

Σε μελέτη που είχε εκπονήσει ο ΣΕΣ πριν από 28 χρόνια (το Φεβρουάριο του 1978 !), μεταξύ άλλων είχαν διαπιστωθεί και τα ακόλουθα:

- Πολυαρχία και σύγκρουση αρμοδιοτήτων σε θέματα προγραμματισμού έργων, λήψης ρυθμιστικών μέτρων κυκλοφορίας κλπ.
- Έλλειψη συντονισμού μεταξύ υπηρεσιών με συναφείς αρμοδιότητες

συστήματος μεταφορών της Αθήνας

Η πρόταση που διατύπωσε ο Αντώνης Τρίτσης με αποκλειστική διέλευση του τραμ

- Ελλείψεις σε κανονισμούς, πρότυπα και προδιαγραφές σε διάφορα θέματα των τομέων οδοποιίας και κυκλοφορίας.
- Οι βασικές προτάσεις της μελέτης συνοψίζονται στα ακόλουθα:
- Προτείνεται το Υπουργείο Συγκοινωνιών να γίνει ο υπεύθυνος κρατικός φορέας για το σχεδιασμό/προγραμματισμό του συνόλου του Τομέα των Μεταφορών (συνεπώς και των θεμάτων οδοποιίας και κυκλοφορίας). Παράλληλα προτείνεται το Υπουργείο Δημοσίων Έργων να καταστεί ο φορέας κατασκευής και συντηρήσεως του οδικού δικτύου και του εξοπλισμού του. Αφαιρείται οποιαδήποτε αρμοδιότητα λήψεως ρυθμιστικών μέτρων της κυκλοφορίας από την Τροχαία, η οποία ανατίθεται στο Υπουργείο Συγκοινωνιών.

Τα προβλήματα της εποχής εκείνης δεν είχαν καμία σχέση τόσο σε απόλυτα μεγέθη όσο και σε ένταση με αυτά που βιώνουμε καθημερινά 28 χρόνια αργότερα στο λεκανοπέδιο Αττικής. Παρόλα αυτά αξίζει να βγάλει ο καθένας μας τα συμπεράσματά του σε σχέση με το τι ακολούθησε από την εποχή εκείνη μέχρι σήμερα.

Οι Προϋποθέσεις Επιτυχίας

Για την εξασφάλιση της επιτυχίας του Μητροπολιτικού Φορέα, απαιτείται οριοθέτηση των αρμοδιοτήτων του και σαφής καθορισμός του τρόπου συγκρότησης και λειτουργίας του.

Αφ' ενός, η κατάργηση υφιστάμενων φορέων μπορεί να

αποβεί καταστροφική, αφού είναι δύσκολη η αναπλήρωση της συσσωρευμένης εμπειρίας τους από νεοσύστατους φορείς. Επιπλέον, νέοι υπερφορτωμένοι με αρμοδιότητες φορείς απαιτούν πολύ χρόνο και κόπο για να λειτουργήσουν κανονικά.

Αφ' ετέρου, η μετεξέλιξη **υπαρχόντων φορέων σε Μητροπολιτικό Φορέα έχει τα όριά της** και δεν είναι δυνατόν να λειτουργήσει ως ενιαίος και κοινά αποδεκτός Μητροπολιτικός Φορέας.

Η πρωτοβουλία σύστασης του Μητροπολιτικού Φορέα αποτελεί **καταρχήν ευθύνη της κεντρικής διοίκησης** και μάλιστα κοινή ευθύνη των επιμέρους Υπουργείων (ΥΜΕ, ΥΠΕΧΩΔΕ, ΥΔΤ, ΥΠΕΣΔΔΑ, ΥΠΕΘΟ κλπ). Θεσμικά, θα πρέπει να τεθεί αρχικά υπό την αιγίδα Διυπουργικής Επιτροπής της Κυβέρνησης, και σταδιακά (σε επόμενη δεκαετία) να μεταβιβασθεί ο έλεγχος στους φυσικούς φορείς μητροπολιτικού συντονισμού, δηλαδή την Περιφέρεια ή την Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση, όταν αυτές αποκτήσουν ώριμες διαδικασίες, κατάλληλο και έμπειρο προσωπικό, επαρκή προϋπολογισμό και φυσικά την απαραίτητη τεχνογνωσία.

Επίσης, όπως συμβαίνει στις περισσότερες σύγχρονες κοινωνίες, **απαραίτητες μεσοπρόθεσμες προϋποθέσεις** για την επιτυχία του όλου εγχειρήματος της μητροπολιτικής διαχείρισης του συστήματος μεταφορών της Αθήνας αποτελούν:

1. Η **ενοποίηση των δύο κατ' εξοχήν αρμόδιων υπουργείων ΥΠΕΧΩΔΕ - ΥΜΕ** που ελέγχουν σήμερα και εποπτεύουν άμεσα ή έμμεσα τις βασικότερες αλληλο-επηρεαζόμενες παραμέτρους του τομέα των μεταφορών και

2. Η άμεση αντιμετώπιση του προβλήματος του κατακερματισμού της Μητροπολιτικής Περιοχής της Αθήνας σε 104 Δήμους και Κοινότητες, η εφαρμογή δηλαδή επιτέλους ενός **προγράμματος "Καποδίστρια"** στην περιοχή της πρωτεύουσας.

Τέλος, είναι προφανές ότι ο προτεινόμενος Μητροπολιτικός Φορέας οφείλει να λειτουργήσει με **υψηλές προδιαγραφές απόδοσης**, έτσι ώστε ο νέος φορέας να μην αποτελέσει ένα καινούργιο άλλοθι για την αδράνεια και την αναποτελεσματικότητα του συστήματος.

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΩΝ
HELLENIC INSTITUTE OF TRANSPORTATION ENGINEERS
Μαυρομικάλη 25, 10680, Αθήνα – Mavromihali 25, 10680,
Athens Greece Τηλ./phone: +30.210.3640604, fax: +30.210.3609220,
e-mail: ses@tee.gr, http://www.ses.gr

Προτερήματα

του σύγχρονου τραμ έναντι των άλλων μέσων μαζικής μεταφοράς

- Η κίνησή του είναι απόλυτα προβλέψιμη για τους πεζούς κι έτσι μπορεί να κινείται σε πεζόδρομους
- Είναι πιο αθόρυβο σε σχέση με λεωφορεία και ΙΧ κι έτσι συμμετέχει στη μείωση της ηχορύπανσης
- Είναι ηλεκτρικό, άρα δεν εκπέμπει ρύπους
- Γειτονεύει εύκολα με αρχαιολογικούς χώρους
- Απαιτεί μικρότερη κάλυψη χώρου ανά επιβάτη
- Είναι 3 φορές ασφαλέστερο από το λεωφορείο και 30 φορές ασφαλέστερο από το Ι.Χ.
- Έχει μικρότερο κόστος λειτουργίας και μεγαλύτερη διάρκεια ζωής από λεωφορεία και τρόλεϊ, άρα μικρότερη επιβάρυνση στους φορολογούμενους πολίτες

- Το κόστος κατασκευής του είναι από το 1/4 έως το 1/7 του κόστους κατασκευής του metro
- Έχει τα πλεονεκτήματα του τρένου, ενώ κινείται στην επιφάνεια
- Σε πόλεις που εφαρμόστηκε, μειώθηκε η κίνηση των Ι.Χ.

Ας μιλήσουν οι αριθμοί

Το 1961 στην Αθήνα κυκλοφορούσαν μόλις 39.000 Ι.Χ., το 1971 170.000, το 1981 492.000, το 1991 943.000 και σήμερα στο λεκανοπέδιο κυκλοφορούν 1,4 εκατομμύρια Ι.Χ. Ο αριθμός αυτός προβλέπεται να διπλασιαστεί μέσα στα επόμενα 10-15 χρόνια.

Ο χρόνος που καθλώνεται σε μποτιλιαρίσματα ένας κάτοικος της πρωτεύουσας που κινείται καθημερινά με Ι.Χ., ισοδυναμεί με 26 μέρες το χρόνο. Δηλαδή όσες και οι διακοπές του.

ΚΗΦΙΣΙΑ-ΓΛΥΦΑΔΑ με τη συγκοινωνία

Στις 5 Μαΐου '05, έτσι για πείραμα, πήρα τον ηλεκτρικό από Κηφισιά, κατέβηκα στο Φάληρο και επιβιβάστηκα στο τραμ για να φτάσω στο Παλιό Δημαρχείο Γλυφάδας. Η διαδρομή αυτή διήρκεσε περίπου 2 ώρες (αν πήγαινα με Ι.Χ. από Εθνική Οδό θα έφτανα σε 45 λεπτά έως μία ώρα). Στο Φάληρο δεν λειτουργούσαν τα μηχανήματα ακύρωσης των εισιτηρίων, έτσι ψάχνοντας έχασα ένα τραμ και 15 λεπτά της ώρας. Μέσα στο τραμ τώρα από τα 2-3 μηχανήματα ακύρωσης, λειτουργούσε μόνο το ένα. Παρ' όλα αυτά θα είμαι επιεικής και νομίζω ότι θα επαναλάβω το σπορ.

A.K.-M.

Ο Μικρός Πρίγκιπας αναρωτιέται

XXII

- Καλημέρα, είπε ο μικρός Πρίγκιπας.
- Καλημέρα, είπε ο κλειδούχος της γραμμής.
- Τι κάνεις εδώ; Ρώτησε ο μικρός Πρίγκιπας.
- Ταξινομώ τους επιβάτες κατά χιλιάδες, είπε ο κλειδούχος της γραμμής, και στέλνω τα τρένα που τους μεταφέρουν τότε δεξιά και τότε αριστερά.

Εκείνη τη στιγμή μια φωτισμένη ταχεία πέρασε σαν αστραπή απ' το σταθμό κι ο θόρυβος έκανε τράνταξε το φυλάκιο.

- Μοιάζουν πολύ βιαστικοί, είπε ο μικρός Πρίγκιπας. Τι ζητούν;
- Αυτό ούτε ο ίδιος ο οδηγός της μηχανής δεν το ξέρει, είπε ο κλειδούχος.

Ένας καινούριος θόρυβος ακούστηκε και μια δεύτερη φωτισμένη ταχεία πέρασε απ' την αντίθετη μεριά.

- Τι, ξανάρχονται κιάλας; ρώτησε ο μικρός Πρίγκιπας.
- Δεν είναι οι ίδιοι, είπε ο κλειδούχος, έγινε διασταύρωση.
- Δεν ήταν ευχαριστημένοι εκεί που βρίσκονταν;
- Ποτέ δεν είναι κανείς ευχαριστημένος εκεί που βρίσκεται.

Και πέρασε σαν κεραυνός μια τρίτη φωτισμένη ταχεία.

- Κυνηγούν τους πρώτους ταξιδιώτες; ρώτησε ο μικρός Πρίγκιπας.
- Δεν κυνηγούν τίποτα απολύτως. Εκεί μέσα όλοι τους κοιμούνται ή χασμουριούνται, είπε ο κλειδούχος. Μόνο τα παιδιά κολλούν τη μύτη τους πάνω στο τζάμι.
- Τα παιδιά μόνο ξέρουν τι γυρεύουν, έκανε ο μικρός Πρίγκιπας ...
- Είναι τυχερά τα παιδιά, είπε ο κλειδούχος

XXIII

- Καλημέρα, είπε ο μικρός Πρίγκιπας.
- Καλημέρα, είπε ο έμπορος. Πουλούσε κάτι τελειοποιημένα χάπια που σβήνουν τη δίψα. Όταν πάρεις ένα απ' αυτά, κάνεις μια βδομάδα να ξαναδιψάσεις.

- Και γιατί τα πουλάς; Ρώτησε ο μικρός Πρίγκιπας.
- Είναι μεγάλη οικονομία χρόνου, είπε ο έμπορος. Οι ειδικοί τα έχουν λογαριάσει. Μπορείς να γλιτώσεις έτσι πενήντα τρία λεπτά την εβδομάδα.
- Και τι τα κάνεις αυτά τα πενήντα τρία λεπτά;
- Τα κάνεις ... ότι θέλεις ...

«Εγώ, σκέφτηκε ο μικρός Πρίγκιπας, αν είχα στη διάθεσή μου πενήντα τρία λεπτά θα πήγαινα σιγά-σιγά κοντά σε μια πηγή ....»

Στοιχεία και εικόνες γι' αυτό το τεύχος πάρθηκαν από:

- τις «επτά ημέρες» της Καθημερινής (6/3/05)
- τον κατάλογο της Έκθεσης «Εμείς με τραμ!» που είχαν οργανώσει η Ευάνθυμος Οικολογική Βιβλιοθήκη, η Greenpeace και ο Σύλλογος Φίλων του Σιδηροδρόμου.

Ευχαριστούμε θερμά τον κ. Σάκη Κουρουζίδη για τη βοήθειά του.

(Από αριστερά) η πρώην πρόεδρος κ. Φ. Πηλαβάκη, ο σημερινός πρόεδρος κ. Δ. Αγγελόπουλος, ο ταμίας κ. Α. Αλεξίου και η γραμματέας της συνέλευσης κ. Λ. Νικοπούλου στη Γ.Σ. των Φίλων 23/3/05

Από τη Γενική Συνέλευση

Πολύπλευρη και φέτος η δράση μας με περιβαλλοντικές ταινίες, εκδρομές και εκπαιδευτικά δρώμενα στις «Κυριακές με χρώματα κι αρώματα από τον κύκλο του χρόνου», με κίνηση των 3 μουσειοσκευών και έκδοση 4 τευχών του ενημερωτικού δελτίου. Η Συνέλευση έληξε με τιμητική εκδήλωση για την απελευθερωμένη πρόεδρο την κ. Φρόσω Πηλαβάκη. Μετά τις ομιλίες της κ. Νίκης Γουλανδρή και της κ. Άννας Μαργαριτούλη, η κ. Πηλαβάκη απάντησε με το λακωνικό «... πολλά είπατε».

Τα τύμπανα της χαράς για τον καινούργιο χρόνο από την Ιαπωνική Σχολή. 19/12/04 "Χριστούγεννα στο Μουσείο Φυσικής Ιστορίας"

28-31/5/04
Οικο-τουριστική εκδρομή στη Λέσβο

27/2/05 Κατασκευάζοντας μάσκες από γυψόγαζα

19/12/04
"Χριστούγεννα στο Μουσείο Φυσικής Ιστορίας"

Ομαδικό έργο

Τα γήινα, τ' ανθρώπινα, τα νόστιμα

Μ' αυτόν τον τίτλο πραγματοποιήθηκε η 8η βιβλιογορά και πασχαλινό παζάρι στις 23 και 24 Απριλίου 2005 στο Κέντρο ΓΑΙΑ. Δούλεψαν περισσότεροι από 40 εθελοντές σε πολλούς τομείς και κυρίως στην προετοιμασία των ειδών και τη στελέχωση των πάγκων. Τα έσοδα από το παζάρι αυτό είναι μια καλή οικονομική «ένεση» για τη λειτουργία των Φίλων. Μεγαλύτερος ήταν ο πάγκος των βιβλίων και ιδιαίτερα των παλαιών βιβλίων που προσέφεραν μέλη μας. Ακόμη περισσότεροι ήταν φέτος οι πάγκοι που άφησαν 100% κέρδος στους Φίλους, πράγμα που ελπίζουμε να συνεχιστεί.

Την οργανωτική ομάδα αποτελούσαν οι κυρίες: Λίνα Νικοπούλου, Γεωργία Γύφτουλα, Λίτσα Ζώρζου, Πόπη Βαλαντάση, Χρυσάνθη Αστερίου, Δώρα Λιάκου, Ελένη Σιαφάκα, Λουκία Τριβόλη και Βασιλική Μερτζάνη που εικονίζονται εδώ και επίσης οι: Μαίρη Αλευρά, Ιόλη Πάκη, Ανδρέας Ζώρζος, Αλέκος και Φανή Αλεξίου, και Άννα Μαργαριτούλη. Παρούσα και πάλι η Ομάδα τέχνης ΠΑΡΟΔΟΣ με βιβλιο-παραουσιάσεις και εργαστήρια κατασκευών από «άχρηστα» υλικά.

Τα περισσότερα μέλη της οργανωτικής ομάδας της 8ης βιβλιογοράς.

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

Η διδακτική προσέγγιση του μουσείου

φυσικών επιστημών, του Δημήτρη Κολιόπουλου, Εκδόσεις Μεταίχμιο (Ασκληπιάδου 18, 106 80 Αθήνα, τηλ. 210 3647433)

Αντικείμενο αυτού του βιβλίου αποτελεί η συστηματική προσέγγιση, από τη σκοπιά της διδακτικής των φυσικών επιστημών, ενός εκπαιδευτικού περιβάλλοντος όπου συναντώνται η σχολική εκδοχή της γνώσης των φυσικών επιστημών με την εκλαϊκευτική γνώση που προσφέρει το Μουσείο φυσικών επιστημών. Συζητούνται τόσο θεωρητικά ζητήματα, όπως η φύση και το περιεχόμενο της έννοιας του μουσείου φυσικών επιστημών, όσο και οι πρακτικές δυνατότητες προσέγγισης του από την πλευρά του ελληνικού τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος. Το βιβλίο απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς της Προσχολικής, Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, σε προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές των παιδαγωγικών τμημάτων της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης και σε ερευνητές της διδακτικής των φυσικών επιστημών.

Ο Δημήτρης Κολιόπουλος είναι Επίκουρος Καθηγητής στο Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Πατρών. Επί μακρόν ασχολείται με την επιμόρφωση εκπαιδευτικών που διδάσκουν φυσικές επιστήμες σε διάφορες βαθμίδες της εκπαίδευσης. Στο βιβλίο περιέχονται και 6 ένθετα κείμενα που περιγράφουν εκπαιδευτικά προγράμματα που έχουν εφαρμοστεί. Ένα από αυτά περιγράφει και το τελευταίο εκπαιδευτικό πρόγραμμα των Φίλων του Μουσείου Γουλιανδρή με τίτλο "Κυριακές με χρώματα κι αρώματα από τον κύκλο του χρόνου" που εφαρμόζεται τα 3 τελευταία χρόνια.

Παλίντροπος αρμονία

της Μαρίας Ντελαμάτ, Εκδόσεις "το Ροδακί" (Απόλλωνος 35, 105 56 Αθήνα, τηλ. 210 3221742)

Πρόκειται για τη δεύτερη ποιητική συλλογή της Μ.Ν. και την πρώτη που γράφει κατευθείαν στα ελληνικά. Ο τίτλος προέρχεται από στίχο του Ηράκλειτου. Παλίντροπος αρμονία είναι η δύναμη που ενώνει τα αντίθετα και ταιριάζει τα αταίριαστα. Είναι μια δύναμη γενικότερα αναγνωρίσιμη μέσα στη φύση, στην κοινωνία, στον άνθρωπο και στη δυναμικότητα που χαρακτηρίζει ορισμένα φαινόμενα. "Μια νέα διαλεκτική ομοφωνία ανάμεσα στη Φύση και τον Άνθρωπο" γεννά τη μουσική των στίχων της, το γαλαζωπό απαύγασμα των εικόνων της, το υφάδι και το στημόνι ενός παραισθητικού υφαντού, "με λογισμό και μ' όνειρο" υφασμένου.

«Φίλοι; ... φως φανάρι»

της Φραντζέσκας Αλέξοπούλου-Πετράκη, εικονογράφηση Μαρίας Τζαμπούρα, Εκδόσεις Παπαδόπουλος (Μασσαλίας 14, 106 80 Αθήνα τηλ. 210 2816134)

Τι βάσανο για την Ισμήνη να ξυπνάει πρωί-πρωί! Όμως η διαδρομή με το σχολικό κρύβει απίθανες εκπλήξεις, όταν δυο μουντράκια κολλούν στα τζάμια και χαιρετούν το ένα το άλλο. Η συνάντησή τους συμβαίνει στο Μουσείο Φυσικής Ιστορίας.

Μπορεί αυτή η φιλία να κρατηθεί, ακόμα και μετά από ένα σιωπηρό ... μυστικό; Φως φανάρι! Το βιβλίο απευθύνεται σε παιδιά των πρώτων τάξεων του δημοτικού

Άνθρωπος και περιβάλλον-Τα κρίσιμα προβλήματα του 21ου αιώνα

Στο πλαίσιο του Προγράμματος «Πολιτισμός» του Γ' ΚΠΣ, το Μουσείο Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας εξέδωσε 18 έντυπα με θεματικές ενότητες που αναφέρονται σε 18 κρίσιμα προβλήματα του περιβάλλοντος, μεταξύ των πολλών που αντιμετωπίζει ο άνθρωπος στον 21ο αιώνα.

Τα θέματα αυτά θα αναπτυχθούν σε μία ΠΟΡΕΙΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ σε 10 πόλεις της Ελλάδας. Είναι μία προσπάθεια καλλιέργειας της συλλογικής ευθύνης εν όψει των κινδύνων που ανατρέπουν τους φυσικούς και βιολογικούς νόμους που στηρίζουν τη ζωή και κλονίζουν τη θέση του ανθρώπου στον πλανήτη.

Στις συναντήσεις τα θέματα θα αναπτύσσονται οι συγγραφείς των σχετικών κειμένων, καθηγητές και ειδικοί επιστήμονες. Θα προσκαλούνται οι συντεταγμένες τοπικές αρχές, κοινωνικοί φορείς, οργανώσεις και το ευρύ κοινό.

Σκοπός του Μουσείου Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας είναι η διοχέτευση της γνώσης στους πολίτες, που καλούνται να διαμορφώσουν και να στηρίξουν τις τάσεις και αποφάσεις της Πολιτείας με ευθύνη και ηθικά κριτήρια.

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ που πραγματοποιήθηκαν
ΑΘΗΝΑ, ΖΑΠΠΕΙΟ: Στη συνέντευξη τύπου στις 7/3, ενδιαφέρουσα ήταν η παρέμβαση που έκανε ο γάλλος φιλόσοφος και ιστορικός της επιστήμης κ. Michel Serres, επίσημος προσκεκλημένος του Μουσείου ο οποίος την επόμενη μέρα έδωσε διάλεξη στο αμφιθέατρο του Κέντρου ΓΑΙΑ με θέμα «Μπορούμε ακόμη να μιλάμε για Ουμανισμό»

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: Αστικό Περιβάλλον-Μεγάλες Πόλεις (4/4)

ΛΑΡΙΣΑ: Έδαφος – Ερημοποίηση (17/5)

ΙΩΑΝΝΙΝΑ: Δάση – Βιοποικιλότητα, 6.6.2005

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ που ακολουθούν

ΑΘΗΝΑ (ΕΜΠ): Ατμόσφαιρα – Κλίμα, 27.6.2005

ΗΡΑΚΛΕΙΟ: Ωκεανός-Κλίμα, Σεπτέμβριος 2005

ΣΑΝΤΟΡΙΝΗ: Σεισμοί – Ηφαιστεια, Σεπτέμβριος 2005

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ: Αλιεία – Υγράτοποι – Νερό, Οκτώβριος 2005

ΚΕΡΚΥΡΑ: Μετανάστευση, Οκτώβριος 2005

ΠΑΤΡΑ: Μεταφορές – Ενέργεια, Νοέμβριος 2005

ΤΡΙΠΟΛΗ: Ορυκτός πλούτος – Ενέργεια, Νοέμβριος 2005

ΑΘΗΝΑ – ΓΑΙΑ: Δημογραφικό, Δεκέμβριος 2005

Εύγε στην ΠΑΡΟΔΟ!

Στη γιορτή της Παγκόσμιας Ημέρας Παιδικού Βιβλίου που έγινε στο Γκάζι στις 2 Απριλίου, ο Ηλίας Πίτσικας και η Ομάδα Τέχνης ΠΑΡΟΔΟΣ, βραβεύθηκαν από τον Κύκλο του Ελληνικού Παιδικού Βιβλίου, για τη συμβολή τους στην προώθηση της ανάγνωσης στην παιδική ηλικία. Ο Ηλίας, συντονιστής της Ομάδας και στενός συνεργάτης των Φίλων από το 1985, υποστηρίζει το εκπαιδευτικό έργο των Φίλων και έχει ζωντανέψει θεατρικά μαζί με τους συνεργάτες του, μεγάλο αριθμό από παιδικά βιβλία στο Μουσείο μας και σε πολλούς άλλους χώρους. Η Ομάδα Τέχνης «Πάροδος» εδρεύει στην Αθήνα και ασχολείται συστηματικά εδώ και 15 τουλάχιστον χρόνια με την ψυχαγωγία και την ευαισθητοποίηση

των παιδιών στην τέχνη, το περιβάλλον και τον πολιτισμό, με «εργαλεία» της το παιχνίδι και το θέατρο.

Μέλη της ΠΑΡΟΔΟΥ το τελευταίο διάστημα (αλφαβητικά) είναι οι: Πατρίτσια Απέργη, Αλεξάνδρα Αργύρη, Αλέκα Βαρβαρέσου, Γιώργος Βρόντας, Εύη Γεροκώστα, Μαριάννα Δημητρίου, Τζορτζίνα Κακουδάκη, Βέτα Καραμανίδου, Γιώργος και Κωνσταντίνος Περπινιάς, Ελένη Τζαβάρα, Έλσα Τσιαδή, Χρήστος Χαριτόπουλος και Δικαίος Χατζηπλής. Επίσης οι μουσικοί: Γιάννης Σφυρής, Ιωάννα Βρακατσέλη και Μαρουσά Κυδωνιέως.

ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ
Τοχ. Γραφείο
ΚΚ ΚΗΦΙΣΙΑΣ
Αρ. Αδείας
271

Χορηγός τεύχους:

Μέλος μας που παραμένει ανώνυμο

Ιδιοκτήτης: «ΦΙΛΟΙ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΓΟΥΛΑΝΔΡΗ ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ» Λεβίδου 13,
145 62 Κηφισιά – Τηλ. 8083.289, 8015870, fax 8083289 /e-mail[amarg@gnhm.gr]
Εκδότης: Άννα Κρεμέζη – Μαργαριτούλη © Φίλοι Μουσείου Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας
Διόρθωση κειμένων: Αγγελική Βαρελλά, Κωδικός 4860
Στοιχειοθεσία – Σελδοποίηση – Φίλμς Εκτύπωση: «Βιβλιοσυνεργατική ΑΕΓΠΕ»

Τιμή τεύχους για τα μη μέλη των «Φίλων» 1 €